

POSTANOWIENIE

18 lipca 2024 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Roman Trzaskowski

na posiedzeniu niejawnym 18 lipca 2024 r. w Warszawie
w sprawie z powództwa M. B. i T. B.
przeciwko Gminie Milanówek
o zapłatę,
na skutek skarg kasacyjnych M. B. i T. B.
oraz Gminy Milanówek
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie
z 13 grudnia 2022 r., VII AGa 515/22,

- 1) przyjmuje do rozpoznania skargę kasacyjną pozwanej;**
- 2) odmawia przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej powodów.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 13 grudnia 2022 r. Sąd Apelacyjny w Warszawie oddalił apelacje obu stron od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie z 14 lutego 2022 r., którym zasądzono od pozwanej na rzecz powodów - wspólników spółki cywilnej kwotę 313.883,85 zł wraz z oznaczonymi w sentencji odsetkami ustawowymi za opóźnienie oraz oddalono powództwo w pozostałej części.

W skardze kasacyjnej, w uzasadnieniu wniosku o jej przyjęcie do rozpoznania, powodowie wskazali przyczynę kasacyjną określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Z art. 398¹ § 1 k.p.c. wynika, że skarga kasacyjna przysługuje co do zasady od prawomocnych orzeczeń sądów drugiej instancji, a więc orzeczeń wieńczących dwuinstancyjne postępowanie sądowe, w którym sądy obu instancji dysponują pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. Jednakże zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania tylko wtedy, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W zamyśle ustawodawcy skarga kasacyjna stanowi zatem nadzwyczajny środek zaskarżenia, którego rozpoznanie przez Sąd Najwyższy musi być uzasadnione względami o szczególnej doniosłości, wykraczającymi poza indywidualny interes skarżącego, a mającymi swoje źródło w interesie publicznym, w szczególności przez zapewnienie jednolitej wykładni i stosowania prawa. Wyłączną podstawą oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania są wskazane w niej przyczyny kasacyjne wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.).

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., jeżeli zachodzi niewątpliwa, widoczna na pierwszy rzut oka, tj. bez konieczności głębszej analizy, sprzeczność orzeczenia z przepisami prawa nie podlegającymi różnej wykładni (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 24 sierpnia 2016 r., II CSK 94/16, niepubl.) i w wyniku takiego naruszenia prawa zapadło w drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. O przyjęciu skargi kasacyjnej do rozpoznania nie decyduje samo oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego przez sąd, który wydał zaskarżone orzeczenie, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z 15 października 2015 r., III CSK 198/15, niepubl.; z 13 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, niepubl.; z 2 czerwca 2016 r., III CSK 113/16, niepubl.; z 27 października 2016 r., III CSK 217/16, niepubl.; z 29 września 2017 r., V CSK 162/17, niepubl.; z 7 marca 2018 r., I CSK 664/17, niepubl.; z 18 kwietnia 2018 r., II CSK 726/17, niepubl.; z 5 października 2018 r., V CSK 168/18, niepubl.).

Powodowie nie wykazali, by zaskarżony wyrok był dotknięty tego rodzaju nieprawidłowościami.

Zgodnie z jednolitym stanowiskiem Sądu Najwyższego, wymaganie określone w art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c. nie jest tożsame z określonym w art. 398⁴ § 2 k.p.c., co oznacza, że skarżący powinien odrębnie przytoczyć podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie i odrębnie uzasadnić wnioski o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, nawet jeżeli argumentacja prawna może się w pewnym zakresie pokrywać (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, Nr 10, poz. 156; z 5 czerwca 2001 r. IV CZ 45/01, OSNC 2001, Nr 10, poz. 157; z 10 stycznia 2003 r. VCZ 189/02, niepubl.; z 13 lipca 2007 r. III CSK 180/07, niepubl.; z 5 kwietnia 2017 r., II CSK 688/16, niepubl.; z 11 kwietnia 2018 r., V CSK 547/17, niepubl.; z 26 kwietnia 2018 r., IV CSK 567/17, niepubl.). Uzasadnienie oczywistej zasadności skargi nie może więc poprzestawać na prostym odwołaniu do naruszeń prawa wskazanych w podstawach kasacyjnych. Uzasadnienia przyczyn kasacyjnych, kwalifikujących przyjęcie skargi do rozpoznania, Sąd Najwyższy nie może doszukiwać się w uzasadnieniu podstaw, niezależnie od tego, że chodzi w tym wypadku o zupełnie odmienne metody argumentowania (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 31 stycznia 2020 r., II CSK 432/19, niepubl., z 15 grudnia 2006 r., III CZ 93/06; nie publ. i z 18 kwietnia 2012 r., I CSK 520/11, niepubl.).

W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący ograniczyli argumentację wniosku do twierdzenia o oczywistej zasadności zarzutu naruszenia przez Sąd Apelacyjny art. 378 § 1 w związku z art. 327¹ § 1 pkt 1 i art. 386 § 4 k.p.c., polegającego na nierozpoznaniu przez Sąd Apelacyjny zarzutu podniesionego w apelacji powodów, a dotyczącego naruszenia przepisu art. 327¹ k.p.c. przez: a) brak wyjaśnienia w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, na podstawie jakich dowodów Sąd pierwszej instancji uznał, iż powodowie w sposób nieprawidłowy organizowali pracę na budowie oraz nie płacili pensji swym pracownikom, b) dokonanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wzajemnie sprzecznych i wykluczających się ustaleń faktycznych (tj. w sposób wskazany w pkt II ppkt 2b) zarzutów apelacyjnych), polegających na jednoczesnym przyjęciu, że przyczyną opóźnienia w wykonaniu przez powodów umowy nr [...] zawartej z Gminą

M. w dniu 27 lutego 2018 r. była: - niewłaściwa organizacja pracy pracowników powodów oraz brak wypłacania im pensji (a zatem przyczyna zawiniona przez Skarżących) - oraz brak materiałów budowlanych m.in. kostki brukowej spowodowany nadzwyczajną intensyfikacją zamówień materiałów budowlanych, w związku z natężeniem prac budowlanych na rynku budowlanym i odpływ pracowników do innych przedsiębiorców oferujących lepsze wynagrodzenie (a zatem przyczyna niezawiniona przez Skarżących), które to kwestie - wobec podniesienia przez pozwanego zarzutu potrącenia kary umownej w kwocie 125.260,48 zł z tytułu rzekomej zwłoki w wykonaniu przez powodów kontraktu nr [...] z dnia 27 lutego 2018 r. - stanowiły istotę sprawy, gdyż dopiero uprzednie ustalenie ww. okoliczności pozwalało na dokonanie oceny w zakresie zasadności (bądź braku) naliczenia przez Gminę M. ww. kary umownej. Zdaniem skarżących nie można zgodzić się z Sądem Apelacyjnym w Warszawie gdy na s. 25 uzasadnienia zaskarżonego wyroku wskazuje, iż ww. braki nie uniemożliwiają kontroli instancyjnej i nie mają znaczenia dla oceny zaskarżonego wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie. Ww. kwestia ma szczególne znaczenie w postępowaniu kasacyjnym, w którym - zgodnie z przepisem art. 398³ § 3 k.p.c. nie można formułować zarzutów dotyczących ustalenia faktów lub oceny dowodów. Lektura uzasadnień wyroków wydanych przez oba Sądy nie daje bowiem odpowiedzi na kluczowe w niniejszej sprawie pytanie, tj., czy opóźnienie powodów w wykonaniu umowy zawartej z pozwanym miało charakter zawiniony czy też wynikało z przyczyn obiektywnych i od nich niezależnych.

Zastrzeżona przez strony stosunku obligacyjnego kara umowna należy się wierzycielowi tylko wtedy, gdy niewykonanie lub nienależyte wykonanie przez dłużnika zobowiązania niepieniężnego jest następstwem okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność (art. 471 k.c.), tj. gdy - jeżeli strony co innego nie zastrzegły ani co innego nie przewiduje szczególny przepis ustawy - niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania niepieniężnego wynika z jego winy w jakiegokolwiek postaci (zob. np. wyrok Sądu Najwyższego z 22 lutego 2019 r., IV CSK 574/17, niepubl.). Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd Apelacyjny odniósł się do postawionego w apelacji zarzutu naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 327¹ k.p.c., który uznał za niezasadny. W szczególności zaś

przytoczył i podzielił stanowisko Sądu pierwszej instancji, zgodnie z którym fakt, że miała miejsce nadzwyczajna intensyfikacja zamówień materiałów budowlanych, w związku z natężeniem prac budowlanych na rynku budowlanym, nie uchylał winy powodów, od których należało wymagać zakontraktowania budulca w ilości pozwalającej na realizację przedmiotu umowy z 27 lutego 2018 r. w terminie, a nie tylko w ilości potrzebnej do rozpoczęcia prac, zaś powodowie dalsze zamówienia materiałów składali w miarę zapotrzebowania bez wcześniejszego kontraktowania budulca, mimo podpisania kontraktu na realizację prac budowlanych i wiedzy o obniżonej produkcji budulca oraz oczywistej możliwości wydrenowania magazynów z materiałów budowlanych, zaś od powodów jako przedsiębiorców z długoletnim doświadczeniem w branży usług budowlanych należy wymagać zorganizowania czynności w ramach wykonania umowy tak, aby nie istniała zobiektywizowana przeszkoda po ich stronie do wykonania zobowiązania i powinni oni przewidzieć także, niezależnie od skali, ewentualne trudności związane z brakami materiałowymi czy też personalnymi. Tymczasem powodowie, mając świadomość braków w materiałach budowlanych oraz kadrach, podjęli się wykonania drugiej umowy, choć nie byli w stanie jej wykonać. Przytoczone w uzasadnieniu okoliczności Sąd Apelacyjny uznał za wystarczające do przyjęcia, że powodowie znajdowali się w zawinionym przez siebie opóźnieniu czyli w zwłoce w wykonaniu przedmiotu umowy. Przywołane przez skarżącego stwierdzenie Sądu Apelacyjnego dotyczące braku znaczenia dla oceny zaskarżonego wyroku jako prawidłowego odnosiło się do przyznanego przez Sąd Apelacyjny uchybienia Sądowi Okręgowemu w sporządzaniu uzasadnienia polegającego na niewskazaniu przez ten Sąd, skąd w rozważaniach przyjął założenie o złej organizacji pracy powodów i niewypłacaniu pensji pracownikom. Okoliczności faktycznej w postaci złej organizacji pracy przez powodów Sąd Apelacyjny nie objął poczynionymi w sprawie ustaleniami faktycznymi. Jeśli zaś przyjąć, że wskazanie przez ten Sąd, że na okoliczność niewypłacania pełnej pensji pracownikom spowodowanej brakiem wypłacenia wynagrodzenia przez pozwaną zeznawał świadek W. O. - kierownik budowy, jest równoznaczne z ustaleniem tej okoliczności faktycznej, to w świetle przyjęcia, że trudności w uzyskaniu przez powodów budulca niezbędnego do realizacji umowy również są okolicznością obciążającą powodów i przez nich zawinioną, a w braku

jednoczesnego ustalenia w sprawie, że pozwany pozostawał w opóźnieniu w wypłacaniu powodowi wynagrodzenia w okresie, za jaki została naliczona kara umowna, będąca przedmiotem uwzględnionego w sprawie zarzutu potrącenia podniesionego przez pozwanego, przedstawiona przez skarżących argumentacja nie przekonuje o oczywistej zasadności zarzutu naruszenia art. 378 § 1 w związku z art. 327¹ § 1 pkt 1 i art. 386 § 4 k.p.c. w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w punkcie 2. sentencji.

[SOP]

[ms]